

Slutrapport for kampagnen om Smittebeskyttelse ved hold af vildsvin og svin på friland

---

INDLEDNING

Der er stor opmærksomhed på afrikansk svinepest og risiko for smitte via vildsvin og viruskontaminerede fødevarer. Dette har resulteret i, at den tidligere Regering (V, LA og K) og Dansk Folkeparti før påsken 2018 indgik en aftale om en række initiativer, der skal forhindre afrikansk svinepest i at nå Danmark. Et af disse initiativer omfatter bl.a. rådgivning af vildsvine- og frilandsbesætninger om smittebeskyttelse.

Afrikansk svinepest er en alvorlig smitsom virussygdom, som rammer svin med høj dødelighed til følge. Et udbrud af afrikansk svinepest eller en anden alvorlig smitsom husdyrsygdom vil have store konsekvenser for dyresundheden og dyrevelfærden i Danmark. Derudover vil et udbrud koste det danske samfund milliarder.

Afrikansk svinepest spredes ved direkte kontakt med inficererede svin, herunder vildsvin eller ved indirekte kontakt med bl.a. foder, strøelse og vand forurenet med fx inficeret gødning. Afrikansk svinepest kan også spredes ved fodring af vildsvin og svin med køkken- og madaffald eller fødevarer, som indeholder afrikansk svinepest virus. Forarbejdede fødevarer (fx pølser), som er sikre for mennesker at indtage, kan ligeledes indeholde smitsom virus, som kan overføres til vildsvin eller svin. Det er bl.a. derfor forbudt at fodre svin med køkken- og madaffald.

I Danmark findes der besætninger med vildsvin og svin på friland. Disse har en højere risiko for at blive smittet end svin, der holdes indendørs i lukkede bygninger. Det er bl.a. fordi, der er en risiko for, at forbipasserende kan kaste virusholdige fødevarer ind til svinene.

Afrikansk svinepest har siden 2014 spredt sig fra Hviderusland til flere EU-lande og findes i dag i Belgien, Bulgarien, Estland, Letland, Litauen, Polen, Ungarn, Rumænien, Slovakiet og Italien. I Italien findes afrikansk svinepest kun på Sardinien siden 1978. Derudover er afrikansk svinepest til stede i flere nabolande til EU og findes i dag i Moldova, Rusland, Serbien og Ukraine. Sygdommen har primært spredt sig med vildsvin og disses kontakt

til tamsvin, men de store spring i sygdommens udbredelse skyldes menneskelig aktivitet, hvor bl.a. mennesker har flyttet smittede dyr eller medbragt virusholdige fødevarer, som er blevet ædt af svin eller vildsvin.

Fødevestyrelsens hjemmeside bliver løbende opdateret om udviklingen af afrikansk svinepest i EU: [Afrikansk svinepest -udviklingen i EU](#)

Bekendtgørelse om hold af svin på friland, har bl.a. bestemmelser vedr. krav til hegning af udegående svin, herunder også vildsvin. Her findes krav til opsætning af skilte på flere forskellige sprog, der bl.a. angiver, at det er forbudt at fodre svinene.

Formålet med kampagnen var at informere, vejlede og kontrollere vildsvine- og frilandssvinehold om hegning, skiltning og smittebeskyttelse i forhold til risiko for smitte med alvorlige smitsomme husdyrsygdomme, herunder afrikansk svinepest.

Det var ligeledes hensigten at øge bevidstheden hos ejere af vildsvinebesætninger og besætninger med udegående svin omkring den risiko, der er forbundet med udendørshold samt sikre, at de er bekendt med og overholder gældende regler på området.

KONKLUSION

Kontrolkampagnen omfattede kontrol af i alt 156 vildsvinebesætninger og besætninger med svin på friland. I 39 besætninger, 25,2% af kontrollerne, blev der fundet overtrædelser inden for lovgivningsområdet "smittebeskyttelse" som bl.a. omfatter hegning og skiltning.

I vildsvinebesætningerne var overtrædelserne vedr. hegning hovedsageligt, at kravet om en hegnshøjde på 1,5 m ikke var overholdt. I de fritgående svinebesætninger var overtrædelserne vedr. hegning oftest, at der var mangler i hegnet eller manglende strømføring i hegnet.

I besætningerne, hvor der blev registreret overtrædelser vedr. skiltningen, var der ikke var opsat skilte.

Derudover blev der i 18 besætninger, 11,6 % af kontrollerne, vejledt vedr. skiltning, idet der var mangler ved skiltningen som fx mangel på skilte ved alle indgange til besætningen. Ved disse kontroller blev der ofte opsat skilte i forbindelse med kontrolbesøget.

Kampagneresultaterne viser derudover, at små besætninger, hvor der holdes vildsvin eller svin på friland som hobby, i ringere grad overholder reglerne end store besætninger, hvor der holdes svin på friland. 93 af kontrollerne blev gennemført i hobby-, kælegrise- og vildsvinebesætninger. I 30 af disse besætninger fandt man overtrædelser, dvs. i 32,3% af besætningerne.

Side 2/7

Til sammenligning var der overtrædelser i 15,9% af de 63 frilandssvinebesætninger, økologiske svinebesætninger og produktionsbesætninger, der blev kontrolleret.

61 kontroller blev udført i besætninger registreret med op til 10 dyr. 31,1% af disse besætninger overholdt ikke reglerne.

26 kontroller blev udført i besætninger med over 100 svin. 11,5% af disse levede ikke op til reglerne.

Inden kontrollens opstart blev der gennemført en informationskampagne.

Det kan tyde på, at den udsendte information har haft en positiv effekt på antallet af overtrædelser, idet kun 24 af de 127 personer, dvs. 18,9%, der havde modtaget og læst informationsmaterialet, fik en sanktion i kampagnen. På baggrund af disse tal, kan man dog ikke med sikkerhed konkludere, at der er en årsagssammenhæng mellem sanktioneringer og gennemlæsning af informationsmaterialet.

Fødevarestyrelsen følger op på overtrædelserne konstateret i kampagnen med et efterfølgende kontrolbesøg. Ved de opfølgende kontrolbesøg er overtrædelserne vedr. hegning og skiltning blevet konstateret bragt i orden. En enkelt besætning havde valgt at slagte alle dyrene, og en anden havde valgt at sætte dyrene på stald.

RESULTATER

I kampagneperioden er der udført i alt 156 kontroller i vildsvinebesætninger og forskellige svinebesætninger, hvor dyrene holdes på friland.

Der blev kontrolleret vildsvinebesætninger og besætninger med svin på friland i følgende besætningstyper: Vildsvine- og økologisk vildsvinebesætninger, hobbysvinehold, kælegrisebesætninger, frilandssvinebesætninger, produktionsbesætninger og økologiske svinebesætninger.

I 25,6% af kontrollerne blev der fundet overtrædelser. 93 af kontrollerne blev gennemført i hobby-, kælegrise og vildsvinebesætninger. I disse besætninger fandt man 32,3% overtrædelser. Hvorimod der i 63 kontroller udført i frilands-, økologiske og produktionsbesætninger med fritgående svin, kun blev fundet 15,9% overtrædelser.

Fordelingen af antal kontrollerede besætninger og overtrædelsesprocenten for de besætningstyperne er vist i Tabel 1.

Kampagneresultaterne viser, at små besætninger, hvor der holdes vildsvin eller svin på friland som hobby, i ringere grad overholder reglerne end store besætninger, hvor der holdes svin på friland.

61 kontroller blev udført i besætninger registreret med op til 10 dyr. 31,1% af disse besætninger overholdt ikke reglerne.

26 kontroller blev udført i besætninger med over 100 svin. 11,5% af disse overholdt ikke reglerne.

Tabel 2 viser Fordelingen af sanktioner i forhold til besætningsstørrelse.

Inden for lovgivningsområdet "smittebeskyttelse", som indeholder krav til hegning og skiltning blev 155 besætninger kontrolleret. 25,2 % af de besøgte besætninger fik sanktioner. En besætning havde ved besøget ingen dyr og var ophørt, derfor blev lovgivningsområdet vedr.smittebeskyttelse ikke kontrolleret.

I vildsvinebesætningerne var overtrædelserne vedr. hegning hovedsageligt, at kravet om en hegnshøjde på 1,5 m ikke var overholdt. I de fritgående svinebesætninger var overtrædelserne vedr. hegning oftest, at der var mangler i hegnet eller manglende strømføring i hegnet.

I besætningerne, hvor der blev registreret overtrædelser vedr. skiltningen, var der ikke var opsat skilte.

Derudover blev der i 18 besætninger, 11,6 % af kontrollerne, vejledt vedr. skiltning, idet der var mangler ved skiltningen som fx mangel på skilte ved alle indgange til besætningen. Ved disse kontroller blev der ofte opsat skilte i forbindelse med kontrolbesøget.

Se Tabel 3 Antal sanktioner og vejledninger fordelt på lovgivningsområdet "smittebeskyttelse" inden for kampagnen.

Kampagnen blev indledt med en informationskampagne. Alle kontrollerede besætningsejere eller repræsentanter for besætningerne i kampagnen blev spurgt, om de havde modtaget og læst informationsmaterialet. De fem vildsvinebesætninger, der indgik i nulpunktskontrollerne, er ikke blevet spurgt og indgår ikke i nedenstående opgørelse.

Der var 127 personer, der havde læst informationsmaterialet, 14 vidste ikke, at der var udsendt informationsmateriale, og 10 havde ikke læst informationsmaterialet.

Kun 18,9%, der havde læst materialet, fik sanktioner.

Da der kun var 24 ud af de 151 kontrollerede personer, der ikke havde læst informationsmaterialet, kan man ikke entydig konkludere, om den indledende informationskampagne har haft en positiv effekt på sanktionsprocenten.

Se Tabel 4 opgørelse vedr. informationskampagne.

Fødevarestyrelsen følger op på overtrædelserne konstateret i kampagnen med et efterfølgende kontrolbesøg. Ved de opfølgende kontrolbesøg er overtrædelserne vedr. hegning og skiltning blevet konstateret bragt i orden. En enkelt besætning havde valgt at slagte alle dyrene, og en anden havde valgt at sætte dyrene på stald.

METODE

Kampagnen blev indledt sidst i februar 2019 med en informationskampagne. Der blev udarbejdet et informationsbrev om kampagnen med en forklaring af de gældende regler for hold af vildsvin og svin på friland. Informationsbrevet blev udsendt digitalt via det Centrale Husdyrbrugsregister (CHR systemet) til omkring 2280 registrerede vildsvinebesætninger, svinebesætninger, der holder svin på friland og øvrige svinebesætninger, der også kan holde svin på friland (fx kælegrise og zoologiske haver). Med brevet fulgte et piktogram med information om, hvordan risikoen for at få afrikansk svinepest i besætninger på friland nedsættes. Branchen blev informeret om udsendelsen af informationen.

Derefter forløb den egentlige kontrolperiode fra den 15. marts 2019 til den 15. juni 2019.

Kontrolbesøgene blev telefonisk anmeldt indenfor 48 timer inden forventet kontrolbesøg. Kontrollen omfattede 151 kontroller, hvor der blev udført kontrol i vildsvinebesætninger, en økologisk vildsvinebesætning og besætninger med svin på friland, hvor der var svin i besætningen.

Derudover blev fem vildsvinebesætninger udpeget i forbindelse med nulpunktskontrollen 2019. Disse besøg indgår også i opgørelserne i kampagnen undtagen i opgørelsen vedr. informationskampagnen.

Kampagnens fokusområde var information om smittebeskyttelse, besætningens beliggenhed, indhegning ved hold af svin på friland og den dertilhørende lovpligtige skiltning. Kontrollen blev understøttet af et spørgeskema, som blev udarbejdet af projektgruppen og tilknyttet det digitale kontrolsystem, DIKO.

Kontrollerne blev udpeget på baggrund af en prioriteringsliste, som projektgruppen havde udarbejdet.

Der bliver fulgt op på alle konstaterede overtrædelser med et opfølgende, gebyrbelagt kontrolbesøg. Hvis det ved de opfølgende besøg konstateres, at forholdene ikke er bragt i orden, eskaleres sanktioneringen.

TABELLER

Tabel 1 Fordeling af kontrollerede besætninger

Besætningstype på kontroltidspunktet	Antal kontrolleret	Antal kontroller med sanktioner	Overtrædelsesprocent	Grupperet overtrædelsesprocent
Hobbysvinehold	22	6	27,3%	I alt 32,3 %
Kælegrisebesætning	21	7	33,3%	
Vildsvinebesætning	49	16	32,7%	
Økologisk vildsvinebesætning	1	1	100,0%	
Frilandssvinebesætning	28	5	17,9%	I alt 15,9%
Svin, produktionsbesætning	13	3	23,1%	
Økologisk svinebesætning	22	2	9,1%	
Total	156	40	25,6%	

Tabel 2 Fordeling af sanktioner i forhold til besætningsstørrelse

Gruppering antal dyr	Antal kontroller	Antal kontroller med sanktioner	Overtrædelsesprocent
0-10 dyr	61	19	31,1%
11-50 dyr	60	16	26,7%
51-100 dyr	9	2	22,2%
mere end 100 dyr	26	3	11,5%
Total	156	40	25,6%

Tabel 3 Antal sanktioner og vejledninger fordelt på lovgivningsområdet "smittebeskyttelse"

Lovgivningsområde	Antal kontroller	Antal kontroller med sanktioner	Overtrædelser procent	Antal Kontroller med vejledning	Vejledninger procent
Smittebeskyttelse	155	39	25,2%	18	11,6%

En besætning havde ved besøget ingen dyr og var ophørt.

Table 4 Opgørelse vedr. informationskampagne

Spørgsmål: Har du modtaget, set og/eller læst den informationsskrivelse omkring kampagnen, der er sendt til din Eboks	Antal	Antal, som har fået en sanktion i kampagnen	Procent
Modtaget og læst	127	24	18,9%
Modtaget, men ikke læst	10	7	70,0%
Ved ikke	14	8	57,1%

De fem vildsvinebesætninger, der indgik i nulpunktskontrollen, er ikke blevet spurgt.